TAMPEREEN SEUDUN SEURAKUNTIEN VARHAIS-KASVATUS-SUUNNITELMA

2021

Tampereen seudun seurakuntien varhaiskasvatussuunnitelma 2021

Tekstit: Tampereen, Nokian, Ylöjärven, Pirkkalan ja Kangasalan seurakunnat
Ulkoasu : Mari Lilja

Tampereen seudun seurakuntien varhaiskasvatussuunnitelma 2021

Sisällys

Johdanto 4
Seurakuntien varhaiskasvatuksen arvoperusta ja kasvatus kirkon tehtävänä 5
Varhaiskasvatus seurakunnissa perustuu kristilliseen ihmiskäsitykseen 5
Seurakunnan toimintakulttuuri – toimimme niin kuin ajattelemme 6
Oppimiskäsitys ja osallisuus 6
Pedagogiikka 7
Oppimisympäristö 8
Leikki 9
Havainnointi ja dokumentointi 10
Oppimisen alueet 11
Pedagoginen suunnittelu ja arviointi 12
Pedagoginen johtaminen 13
Yhteistyö seurakunnan varhaiskasvatuksessa ja perhetoiminnassa 14
Katsomuskasvatusyhteistyö 15
Kumppanuuden korit 16
Lähteet ja liitteet 17

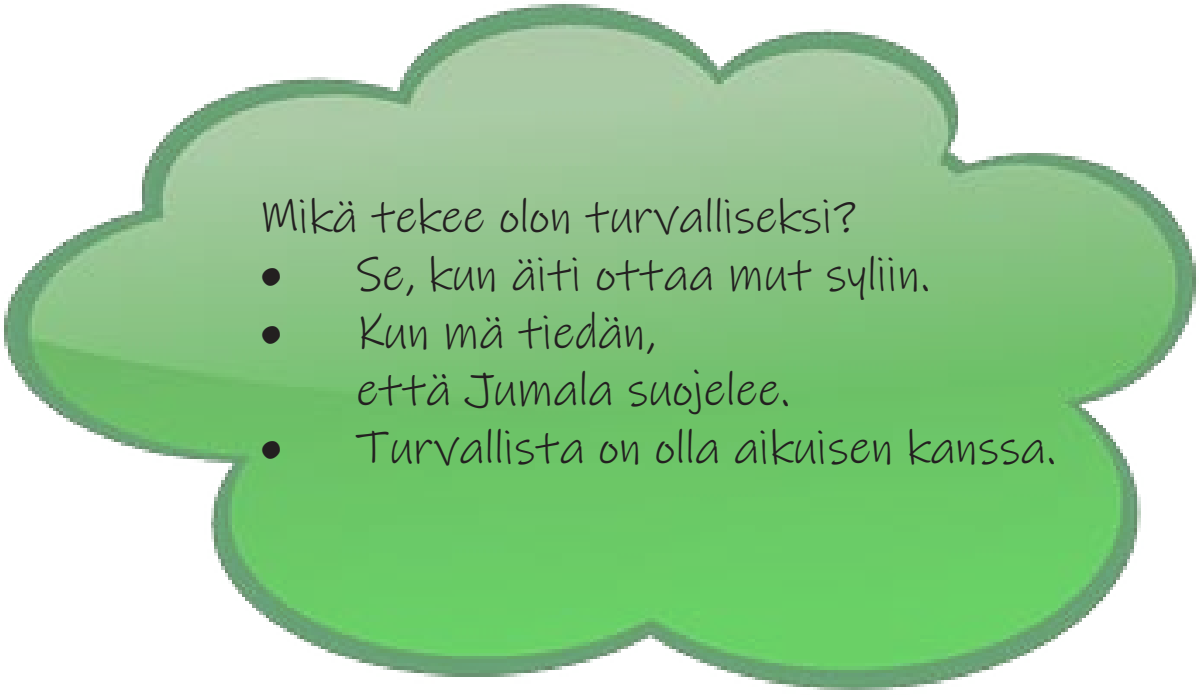

JOHDANTO

Tampereen seudun seurakuntien varhaiskasvatussuunnitelma on Tampereen hiippakunnan seurakuntien varhaiskasvatusta ja perhetoimintaa ohjaava laatuasiakirja. Varhaiskasvatussuunnitelman ohjauksen tarkoituksena on luoda yhdenvertaiset edellytykset seurakunnan varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten kokonaisvaltaiselle kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle. Tämä varhaiskasvatussuunnitelmakokonaisuus on kaksi tasoinen. Se koostuu Tampereen seudun seurakuntien yhteisestä varhaiskasvatussuunnitelmasta, sekä seurakuntakohtaisista paikallisista lisäyksistä.

Prosessissa lähdettiin liikkeelle tutustumalla valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin, Vasu kirkossa –materiaaliin, sekä seurakunnissa aiemmin työstettyihin varhaiskasvatuksen asiakirjoihin (mm. Helsingin seurakuntien varhaiskasvatussuunnitelma).

Tämän varhaiskasvatussuunnitelman tekstit on laadittu seudullisesti kootussa työryhmässä, jossa ovat olleet mukana edustajat Tampereen, Nokian, Ylöjärven, Pirkkalan ja Kangasalan seurakuntien varhaiskasvatuksesta ja perhetoiminnasta. Työryhmän työskentelyä ovat ohjanneet asiantuntijat Tampereen hiippakunnasta ja seurakuntaopistosta. Tekstejä on kommentoitu ja tarkennettu seurakuntien varhaiskasvatuksen tiimeissä. Puhekupliin kirjatut, seurakuntien toiminnassa mukana olleiden lasten oivallukset ja ajatukset täydentävät asiakirjaa.

SEURAKUNTIEN VARHAISKASVATUKSEN ARVOPERUSTA JA KASVATUS KIRKON TEHTÄVÄNÄ

Seurakuntien varhaiskasvatuksessa on luontevaa liittyä Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa 2018 (Vasu) esitettyihin arvoihin. Näitä pidetään laajasti myös kristillisen arvoperustan mukaisina.
Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa mainittuja keskeisiä arvoja ovat “lapsuuden itseisarvo, ihmisenä kasvaminen, lapsen oikeudet, yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus, perheiden monimuotoisuus sekä terveellinen ja kestävä elämäntapa”. Erilaisuutta kunnioitetaan suhtautumalla avoimesti erilaisiin katsomuksiin sekä lasten huomioihin ja kysymyksiin. Seurakuntien varhaiskasvatuksessa kiusaamista, rasismia tai väkivaltaa ei hyväksytä missään muodossa eikä keneltäkään.

Kirkon olemassaolon perimmäinen syy on edistää Jumalan valtakuntaa ja julistaa Jeesusta Kristusta maailman pelastajana. Tämä perustehtävä ohjaa kaikkea kirkon elämää ja toimintaa. Evankeliumia eletään todeksi ihmisten keskellä. Kristillisestä traditiosta nousee vahva näkemys lapsen arvosta ja merkityksestä, asettihan Jeesus lapsen esikuvaksi. Lapsella on herkkyys toiseen todellisuuteen ja elämän mysteeriin. Ihmisen hengellisen kasvun polku alkaa syntymästä. Kirkossa vaalitaan lapsen hengellistä herkkyyttä ja annetaan sille tilaa.

VARHAISKASVATUS SEURAKUNNISSA PERUSTUU KRISTILLISEEN IHMISKÄSITYKSEEN

Seurakunnan varhaiskasvatuksessa lapsi on ainutlaatuinen yksilö omine vahvuuksineen ja tarpeineen. Lapsi on aktiivinen toimija, joka tutkii, toimii, oppii ja kokee. Seurakunnan toiminnassa huomioidaan lapsen kokonaisvaltaisuus, sekä hänelle ominaiset toimintatavat myös kristillisen ihmiskäsityksen pohjalta. Lapsuus on ainutlaatuinen vaihe ihmisen elämänkulussa. Lapsella on aina oikeus saada olla turvassa, rakastettu ja hyväksytty. Seurakuntien varhaiskasvatuksessa lapselle osoitetaan, että hän kelpaa sekä ihmisille, että Jumalalle juuri sellaisena, kun hän on, sekä tarjotaan lapselle ja hänen perheelleen kokemus rakastavasta ja arvostavasta yhteisöstä, johon on tärkeää kuulua. Lapsi ja perhe kohdataan kaikkine elämän ja kasvun kysymyksineen.

Kristillisen ihmiskäsityksen mukaan ihmisellä on erityinen asema Jumalan luomassa maailmassa. Jumala loi ihmisen kuvakseen ja elämään yhteydessä Häneen, toisiin ihmisiin ja luomakuntaan. Luterilaisen ymmärryksen mukaisesti kristillinen ihmiskäsitys sisältää ajatuksen ihmisen kokonaisvaltaisuudesta. Kaikki ihmisen ulottuvuudet ovat Jumalan luomia ja suunnittelemia.

SEURAKUNNAN TOIMINTAKULTTUURI – TOIMIMME NIIN KUIN AJATTELEMME

Seurakuntien varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri on kokonaisuus, joka rakentuu kristillisistä arvoista, normeista ja arvostuksista, oppimiskäsityksestä, pedagogiikasta, oppimisympäristön vuorovaikutuksesta, ilmapiiristä, arkikäytännöistä, ammatillisuudesta sekä kasvatustietoisuudesta ja koko yhteisön tavasta toimia.

Tämä varhaiskasvatussuunnitelman pohjana ovat Tampereen lähiseurakuntien yhdessä kokoamat yleiset linjaukset varhaiskasvatukseen ja perhetoimintaan. Tässä asiakirjassa yhdistyvät seudulliset suuntaviivat ja paikalliset suunnitelmat, jotka antavat vanhemmille tietoa seurakunnan varhaiskasvatuksen ja perhetoiminnan periaatteista ja sisällöistä.

OPPIMISKÄSITYS JA OSALLISUUS

Lapsen kasvu, kehitys ja oppiminen tapahtuvat vuorovaikutuksessa lasten, aikuisten ja ympäristön kanssa. Vuorovaikutustilanteet ruokkivat ajattelua, antavat kokemuksia ja elämyksiä sekä nimeävät ja sanoittavat erilaisia asioita ja tunteita.

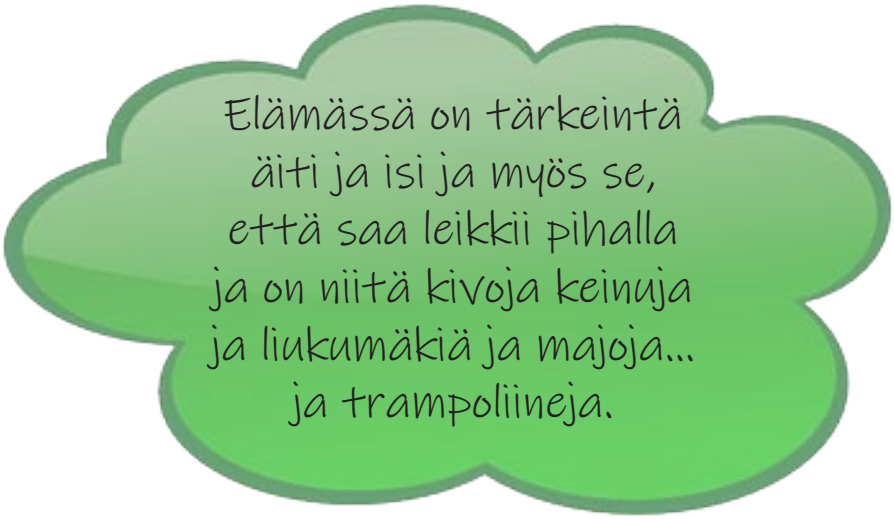

Lapset oppivat seurakuntien varhaiskasvatuksessa leikkien, liikkuen, tutkien, erilaisia työtehtäviä tehden, itseään ilmaisten sekä taiteisiin perustuvassa toiminnassa. He ovat luonnostaan aktiivisia ja uteliaita ja haluavat kerrata ja toistaa asioita. Oppiminen ymmärretään kokonaisvaltaisena ja sitä tapahtuu kaikkialla kaiken aikaa. Pienten ja suurten kysymysten sekä toden ja mielikuvituksen suhde toisiinsa hakee vielä sulassa sovussa paikkaansa lapsen ajattelussa. Lapset oppivat aistien, havainnoiden, pohtien, kokien sekä jäljitellen erilaisia tilanteita ja rituaaleja. Ihmettely luo tilaa ajattelulle antaen mahdollisuuden lapsen omille oivalluksille. Näitä edellä mainittuja tekijöitä aikuinen vahvistaa lapsessa. Tärkeää on, että lapsi voi kokea iloa omasta toiminnastaan ja toiminnasta kavereiden kanssa ja että lapselle syntyy positiivinen käsitys itsestään oppijana.

Tiedot ja taidot rakentuvat aiemmin opitun pohjalle lapsen omassa rytmissä. Varhaiskasvattajan tehtävänä on ohjata ja tukea lasta hänen oppimisessaan. Opittavien asioiden suhteen edetään lasta kuunnellen pienin askelin ja ilon kautta.

Lapsen ja perheen osallisuuden ytimessä ovat kohtaaminen ja vuorovaikutus. Osallisuuden kokemuksen tulee toteutua kaikissa arjen hetkissä osallistujan ikä- ja kehitystaso huomioiden, ei vain yksittäisissä tilanteissa. Ihminen tulkitsee jatkuvasti ympäröivää kulttuuria ja yhteisöä selviytyäkseen niiden sisällä, ja kokeakseen yhteenkuulumisen tunnetta. Samalla hän myös uusintaa ja jopa aktiivisesti uudistaa kulttuurisia merkityksiä sekä omassa ryhmässään että koko yhteisössään. Tämä edellyttää varhaiskasvattajalta tarkkaa havainnointia osallistujan aloitteista ja varhaiskasvattajan osittaista vallasta luopumista, unohtamatta kuitenkaan vastuuta. Osallisuuden kokemus rakentuu osallistujan kannalta merkityksellisistä asioista tai tilanteista. Se on ennen muuta henkilön oma tunnekokemus. Seurakunnassa nämä ovat tärkeitä näkökulmia ihmisenä ja yhteisön jäsenenä kasvamisen kannalta.

PEDAGOGIIKKA

Pedagogiikalla tarkoitetaan erityisesti varhaiskasvatustieteelliseen tietoon perustuvaa ja tavoitteellista toimintaa lasten oppimisen ja kehityksen toteutumiseksi. Pedagogiikan painottuminen varhaiskasvatuksen kokonaisuudessa edellyttää varhaiskasvatuksen pedagogista asiantuntemusta. Henkilöstöllä tulee olla yhteinen ymmärrys siitä, miten lasten oppimista ja hyvinvointia voidaan seurakunnan varhaiskasvatuksessa parhaalla tavalla edistää. Laadukkaan pedagogisen toiminnan edellytyksenä on toiminnan suunni-telmallinen dokumentointi, arviointi ja kehittäminen.

Varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa ja sen toteuttamista kuvaa kokonaisvaltaisuus ja se tapahtuu lasten ja aikuisten välisessä vuorovaikutuksessa. Pedagogiikka toteutuu arjen kaikissa toiminnoissa. Lasten ja perheiden mielenkiinnon kohteet huomioidaan toiminnan suunnittelussa. Näin ollen jokainen tilanne on pedagogisesti merkityksellinen. Varhaiskasvattaja kuuntelee ja havainnoi sensitiivisesti lapsilta ja perheiltä tulevia huomioita sekä muuttaa tarpeen mukaan aiempia suunnitelmiaan.

Suunnitelmallisuus ja joustavuus kulkevat käsi kädessä tavoitteen suuntaisesti ja riittävän väljästi, niin että suunniteltu toiminta ja toimijoiden ideat täydentävät toisiaan. Tavoitteena on edistää laaja-alaista osaamista, mikä tarkoittaa kykyä käyttää tietoja ja taitoja sekä toimia tilanteen edellyttämällä tavalla.

Seurakuntien varhaiskasvatuksessa lapsi saa elää täydesti lapsena kysyen, pohtien ja aistien Jumalan olemassaoloa. Lapsella tulee olla mahdollisuus tutkia maailmaa kaikilla aisteillaan ja koko kehollaan sekä kokeilla erilaisia työtapoja.

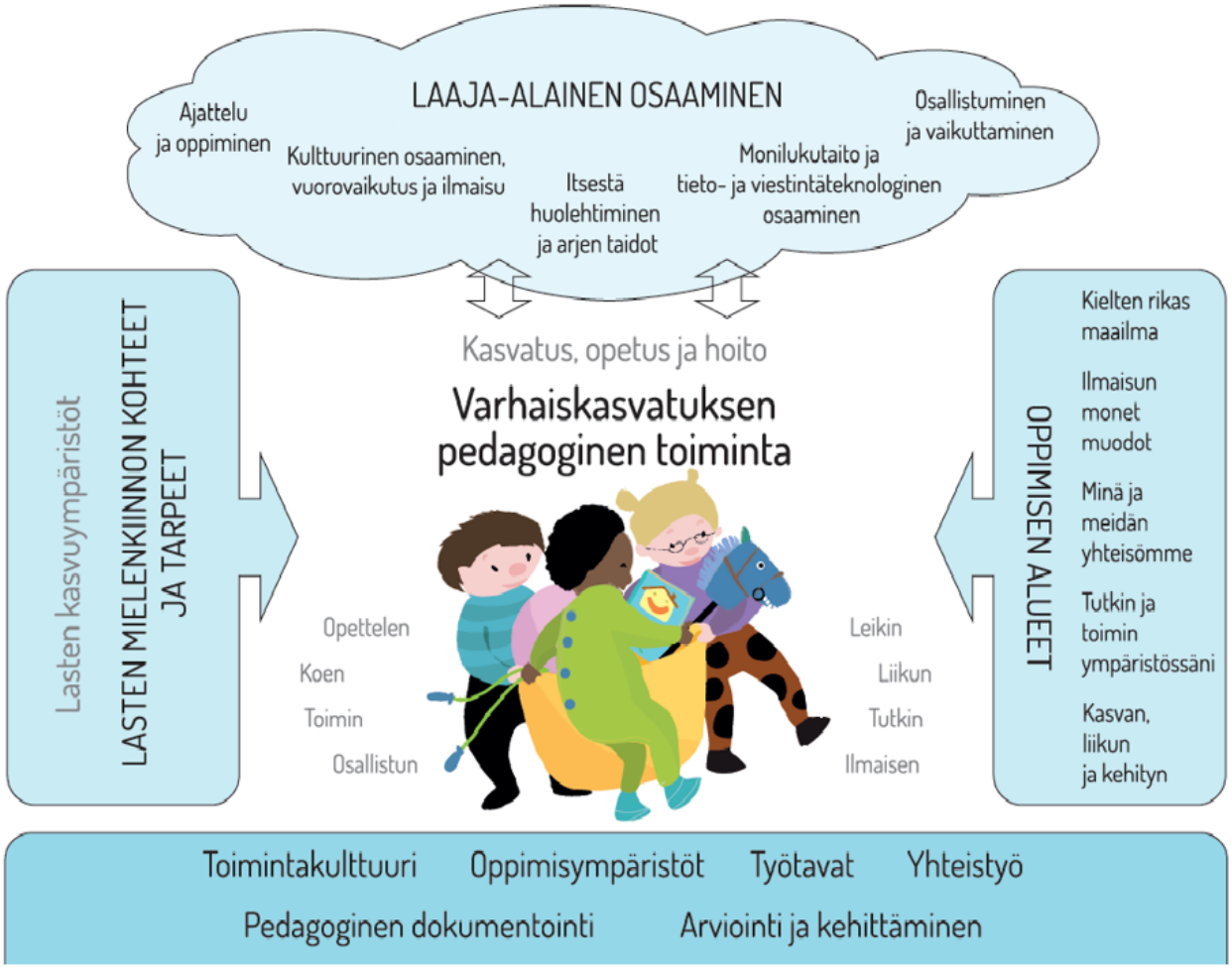

OPPIMISYMPÄRISTÖ

Oppimisympäristöllä tarkoitetaan tiloja, paikkoja, yhteisöjä, käytäntöjä, välineitä ja tarvikkeita, jotka tukevat lasten kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta. Oppimisympäristöt toimivat opettajina samoin kuin kasvattajat, ryhmän muut lapset ja muut tiloissa toimijat.

Kerhotilat, seurakuntakodit, kirkot ja leirikeskukset tarjoavat monipuolisen oppimisympäristön kristillisen symboliikan, kielen ja tradition tutkimiseen ja kokemiseen. Seurakunnan omien tilojen lisäksi esimerkiksi luonto, leikkipuistot, kulttuurikohteet, liikekeskukset ym. ovat hyviä oppimisympäristöjä. Erilaiset tilat tarjoavat kokemuksia, materiaaleja ja monipuolisia mahdollisuuksia leikkiin ja tutkimiseen.

Fyysisen ympäristön lisäksi lasten hyvinvointiin vaikuttavat psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäris-tö. Varhaiskasvatuksen ilmapiirin ja toimintakulttuurin tietoinen tarkastelu ja sen läpinäkyväksi tekeminen ovat oleellinen osa oppimisympäristöjen rakentamista. Lämmin ilmapiiri ja toimiva toimintakulttuuri ovat edellytyksiä turvalliselle toiminnalle. Lapsen kannalta on tärkeää arvioida säännöllisesti seurakunnan toimintakulttuuria niin, että se huomioi riittävästi asioita lapsen kasvun ja kehityksen kannalta.

Tärkeää on, että tilat ja toiminnot eivät ole liian valmiiksi suunniteltuja ja määriteltyjä vaan, että ne tukevat lapsen osallisuutta, leikkiä, liikkumista ja muuta aktiivista toimintaa. Näin tiloissa lapset voivat toimia oman ympäristönsä suunnittelijoina ja rakentajina. Lasten käytössä tulee olla riittävästi monipuolisia ja turvallisia leikki- ja toimintavälineitä ja niissä on tarvittaessa huomioitava lasten yksilölliset tuen tarpeet.

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö tarjoaa mahdollisuuden monipuoliseen viestintään ja yhteydenpitoon lasten ja perheiden kanssa. Verkkoympäristö mahdollistaa osallistumisen seurakunnan toimintaan ajasta ja paikasta riippumatta. Videot, striimit, pelit ja esim. erilaisilla verkkoalustoilla toteutetut kerhot ja tapaamiset ovat hyvä lisä perinteisen toiminnan rinnalla.

LEIKKI

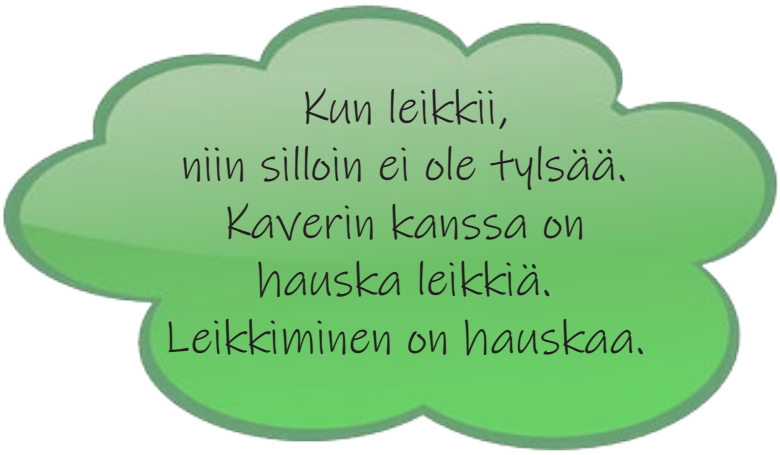

Seurakunnan varhaiskasvatuksessa ja perhetoiminnassa tarjotaan monipuolisia leikin mahdollisuuksia. Leikki on lapsen ominaisin tapa toimia, olla vuorovaikutuksessa ja oppia ympäröivästä maailmasta. Leikissä lapsen sosiaaliset taidot kehittyvät, hän luo ystävyyssuhteita ja oppii ottamaan toiset huomioon. Leikki on vapaata, vapaaehtoista, spontaania ja sitä ohjaa sisäinen motivaatio. Leikkiessään lapset ovat aktiivisia toimijoita. He sekä jäljittelevät että luovat uutta. Mielikuvituksen voimin lapset testaavat ajatuksiaan, haaveitaan, roolejaan ja erilaisia ideoitaan eri ulottuvuuksissa, myös hengellisyyden alueella. Tämä tuottaa lapselle iloa ja innostusta. Turvallisessa leikissä voi kokeilla ja käsitellä vaikeitakin asioita. Anteeksipyytämisen ja -antamisen sekä uudelleen aloittamisen mahdollisuus tuo toivon näkökulmia kasvun keskellä. Leikki edistää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia.

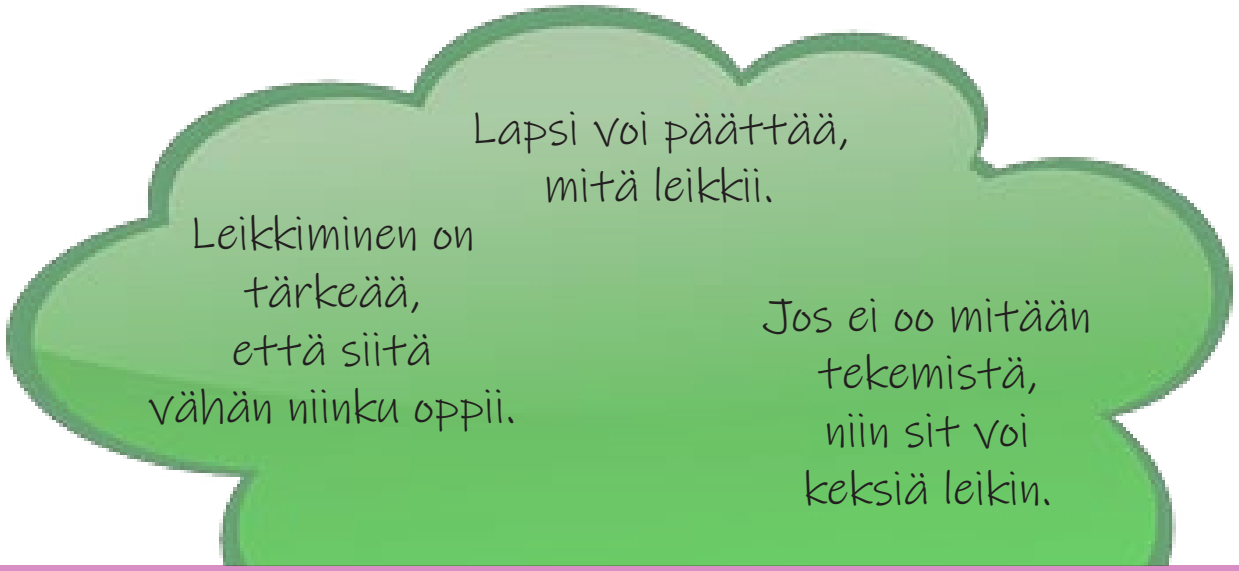

Taitava varhaiskasvattaja ymmärtää leikin merkityksen. Hän havainnoi ja dokumentoi lasten leikkejä ja kiinnittää huomiota lasten leikeistä nouseviin ilmiöihin. Varhaiskasvattaja tarjoaa lapsille monipuolisia välineitä, materiaaleja ja oppimisympäristöjä leikin rikastuttamiseksi. Varhaiskasvattajan tehtävänä on innostaa lasta leikkeissä osallistumalla ja ohjaamalla niitä sensitiivisellä tavalla. Hän kuuntelee ja vastaa lapselle, tunnistaa leikissä lapsen tarpeita ja huolen aiheita ja rohkaisee lasta aloitteellisuuteen ja luottavaisuuteen.

HAVAINNOINTI JA DOKUMENTOINTI

Havainnointi ja dokumentointi ovat kaiken toiminnan suunnittelun ja toteutuksen perusta. Ne ovat lapsilähtöisen työotteen edellytys ja osa varhaiskasvattajan perustehtävää. Havainnointi antaa tietoa osallistujan vahvuuksista, kiinnostuksen kohteista, taidoista ja tuen tarpeista. Ryhmän havainnoinnissa on tärkeää kiinnittää huomiota erityisesti vuorovaikutussuhteisiin, leikkiin ja leikkitaitoihin, sekä keskustelu- ja tunnetaitoihin. Tämä tieto auttaa varhaiskasvattajaa toimimaan niin, että hän edistää sekä koko ryhmän että kunkin lapsen oppimista ja kokonaisvaltaista hyvinvointia. Havainnoinnin ja dokumentoinnin pohjalta tehdään itse toiminnan suunnittelu ja sen toteutus sekä laaditaan toiminnalle tavoitteet.

Lapsilla ja perheellä tulee olla mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen. Yhteistyö tukee perheiden keskinäistä vuorovaikutusta. Perheiden verkostoituminen ja yhteinen toiminta erilaisissa tilaisuuksissa vahvistavat yhteisöllisyyttä. Lasten päivittäiset tapahtumat ja kokemukset jaetaan huoltajien kanssa. Havainnoinnin ja dokumentoinnin tukena on mahdollista hyödyntää monenlaisia välineitä kuten lomakkeita, videoita, kuvia, sadutusta ja piirroksia sekä viestintäkanavia.

OPPIMISEN ALUEET

Oppimisen alueilla kuvataan varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Kerhotoiminnassa on huomioitava lapsen oikeus saada monipuolisia kokemuksia oppimisen eri alueista. Niitä sovelletaan ja yhdistetään lasten mielenkiinnon ja osaamisen mukaisesti. Lapsia kiinnostava, tavoitteellinen ja sopivasti haastava toiminta innostaa oppimaan lisää ja edistää lapsen yksilöllisen potentiaalin kehittymistä. Eheytetty, eri oppimisen alueita yhdistelevä pedagoginen toiminta mahdollistaa asioiden ja ilmiöiden laaja-alaisen tarkastelun. Työtavoilla ja erilaisilla oppimisympäristöillä edistetään lasten intoa tutkia, kokeilla ja harjoitella asioita. Toiminta eri oppimisen alueilla tulee sisällyttää laaja-alaisiin ilmiöiden tarkasteluihin sekä tutkimiseen, ei yksittäisiin tuokioihin. Ohjaaja (voi) sisällyttää oppimisen alueita myös leikkiin.

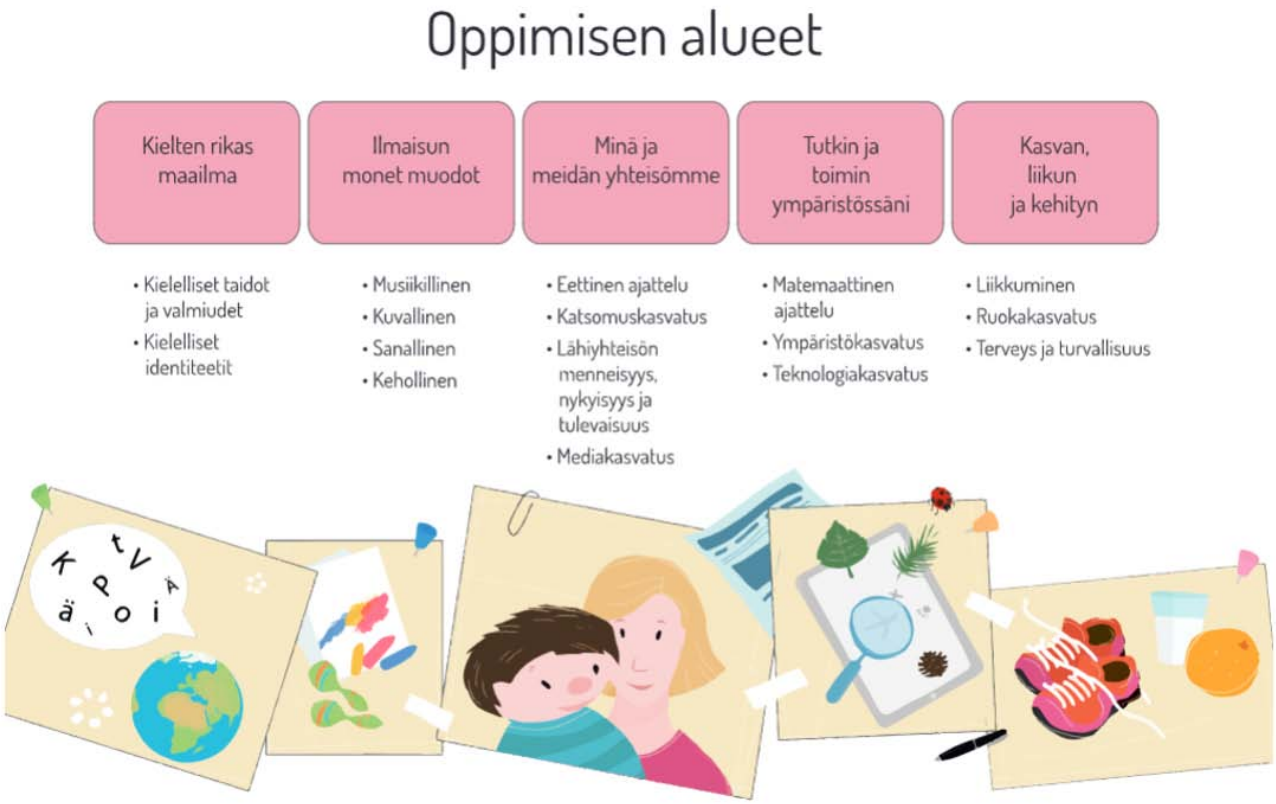

Tuun iloiseksi,
jos pääsen talliin heti kerhon
jälkeen tekemään miesten
hommia.

Tulen surulliseksi,
jos on luvattu jotain ja
sitten se ei toteudukaan.

PEDAGOGINEN SUUNNITTELU JA ARVIOINTI

Varhaiskasvatuksen pedagogisen suunnittelun tavoitteena on laatia menetelmiä ja käytänteitä laadittujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Lapsiryhmän tavoitteet kuvaavat sitä, miten pedagogisella toiminnalla tuetaan lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Pedagogisen suunnittelun tukena toimii muun muassa edellä mainittu pedagoginen dokumentointi. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon myös laaja-alainen osaamien, oppimisen alueet, lapsen mielenkiinnon kohteet ja tarpeet, arvoperusta sekä oppimiskäsitys.

Suunnittelun tarkoituksena on taata laadukas varhaiskasvatussuunnitelman mukainen toiminta varhaiskasvatuksen arjessa, ottaa huomioon kaikki lapsiryhmän tavoitteet sekä helpottaa myös arjen työtä hyvällä suunnittelulla. Ennalta suunnitellut sekä sovitut menetelmät tukevat suunnittelun ja arvioinnin kokonaisuutta.

Pedagogista suunnittelua toteutetaan säännöllisesti varhaiskasvatuksen tiimeissä. Suunnittelun tukena voivat toimia lapsi- ja ryhmäkohtaiset havainnointilomakkeet sekä suunnittelun ja arvioinnin lomakkeet. Suunnittelussa huomioidaan lapsen sekä perheiden toiveet ja tarpeet.

Varhaiskasvatuksen arvioinnin tarkoituksena on tukea varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista sekä varhaiskasvatuksen kehittämistä. Seurakunnan varhaiskasvatuksessa pyritään arvioinnin kautta saamaan varmuus toiminnan tavoitteiden saavuttamiselle sekä laadun parantamiselle. Arvioinnin keskeisenä tehtävänä on konkretisoida ja havainnollistaa pedagogista toimintaa lapsiryhmissä. Arvioinnista nousseiden osa-alueiden kautta pystytään kehittä-

mään muun muassa toimintojen käytänteitä, henkilöstön ammatillisuutta, osallisuutta sekä yhteistyötä huoltajien kanssa. Lisäksi arviointi nostaa esille myös toiminnan vahvuudet.

Varhaiskasvatuksen arvioinnin tulee olla suunnitelmallista ja säännöllistä. Arviointia toteutetaan seurakunnittain varhaiskasvatustiimeissä, henkilöstön tasolla itsearvioinnilla sekä yhteistyössä perheiden kanssa. Varhaiskasvatuksen järjestäjä on velvollinen seuraamaan arvioinnin toteutumista sekä kehittämistä.

Tiimien varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjatut periaatteet ja tavoitteet luovat pohjan toiminnan suunnittelulle sekä arvioinnille. Arvioinnin tulee olla avointa, toimintaa ja pedagogiikkaa arvioivaa, toiminnan näkyväksi tekevää sekä kehityssuuntaa antavaa.

PEDAGOGINEN JOHTAMINEN

Pedagoginen johtaminen on vuorovaikutteista toimintaa, joka pyrkii luomaan jaettua yhteistä ymmärrystä, löytämään yhteistä suuntaa ja tukemaan oppivan yhteisön kehittymistä ja hyvinvointia.

Pedagoginen johtaminen toteutuu yksittäisen kasvattajan, työtiimin ja varhaiskasvatuksen kokonaisuuden tasolla. Kasvattaja johtaa itseään ja omaa ammatillista toimintaansa, työtiimissä on jaettu vastuu pedagogiikasta ja varhaiskasvatuksen kokonaisuudesta vastaa johtava työntekijä. Pedagoginen johtaminen edellyttääkin säännöllisiä ammatillisia keskusteluja, yhteistä pohdintaa, toiminnan arviointia ja kehittämistä. Arviointia ja kehittämistä ei voi tehdä irrallaan seurakunnasta ja seurakuntalaisista, niinpä on etsittävä niitä tapoja, joilla lasten ja perheiden osallisuus toteutuu toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa.

Pedagoginen johtaminen on johtamista muutoksessa. Se edellyttää jatkuvan kehittämisen mahdollistavaa kokeilukulttuuria, jossa on tilaa ja uskallusta kokeilla ja epäonnistua. Yhteistä suuntaa tukevien toiminnan rakenteiden luominen resurssien, henkilöstön ja talouden suhteen edellyttää vahvaa yhteydenpitoa päättäjiin. Moniammatillinen yhteistyö seurakunnan sisällä ja erilaisissa verkostoissa toimiminen mahdollistavat lapsen ja nuoren kokonaisvaltaisen kasvun tukemisen ja kasvatuksen kaaren kehittämisen.

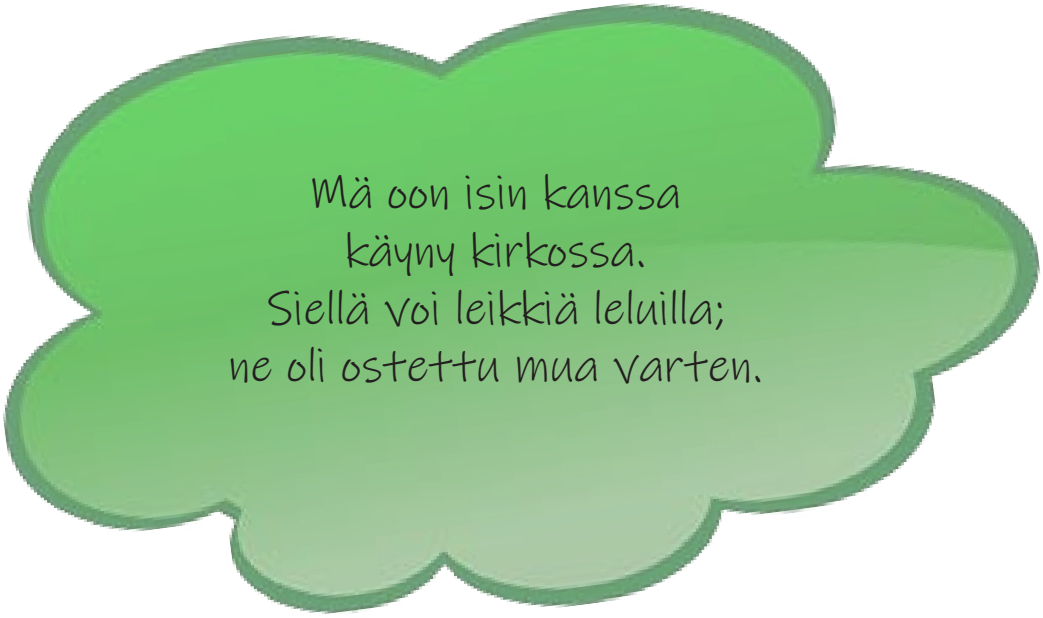

YHTEISTYÖ SEURAKUNNAN VARHAISKASVATUKSESSA JA PERHETOIMINNASSA

Seurakunnat toteuttavat varhaiskasvatusta ja perhetoimintaa sekä omana toimintanaan että yhteistyössä kuntien, järjestöjen ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa. Perhetoiminta on yksi ennaltaehkäisevän perhetyön muoto. Perhetoiminnan tavoitteena on vahvistaa perheiden voimavaroja ja yhteisöllisyyttä, tarjota vertaistukea ja varhaista tukea sekä vähentää perheiden ja vanhempien yksinäisyyttä. Hartaushetket ja muu kristillinen sisältö kuuluvat luontevasti perhetoimintaan silloin, kun on kyse seurakunnan omasta toiminnasta. Yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa noudatetaan toimintaa ohjaavia asiakirjoja ja yhdessä sovittuja pelisääntöjä. Perhetoiminnasta seurakunnassa vastaavat moniammatilliset tiimit ja toimintaan ovat kaikki tervetulleita. Perhetoiminnan suunnittelussa perheillä on keskeinen rooli.

Perhekeskustoiminnan myötä seurakunnat ovat aktiivisesti mukana myös kuntien perhekeskusverkostossa ja paikallisissa perhekeskuksissa. Perhekeskus yhteen sovittaa kuntien, järjestöjen ja seurakuntien palveluita ja toimintaa niin, että lapset ja perheet saavat toivomaansa ja tarvitsemaansa tukea, apua ja toimintaa.

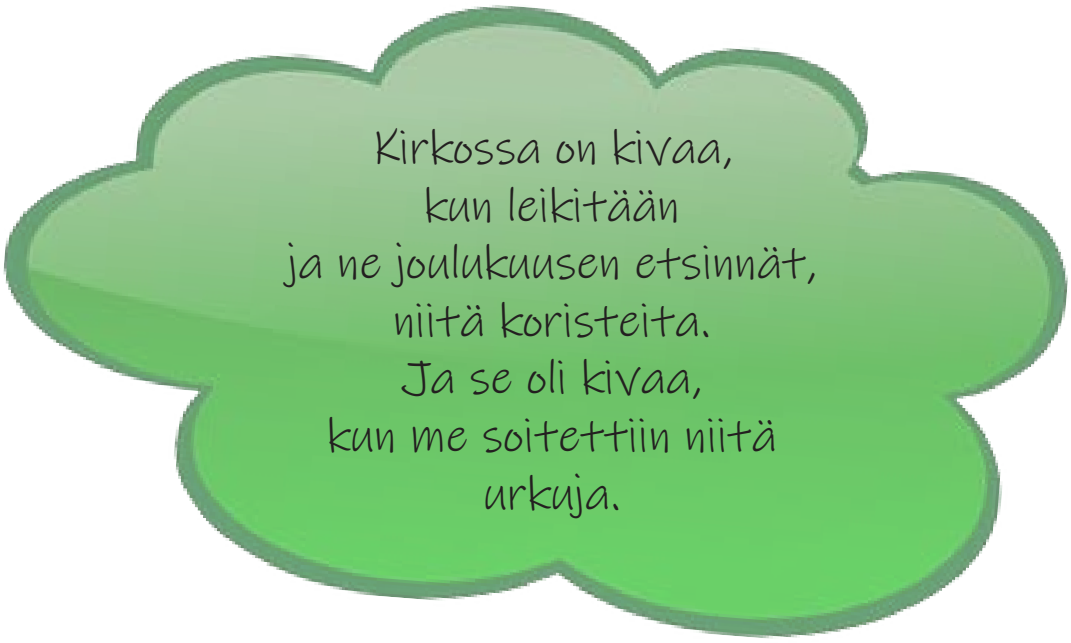

KATSOMUSKASVATUSYHTEISTYÖ

Varhaiskasvatuksen katsomuskasvatus on osa yhteiskunnan yleissivistävää opetusta. Sen tavoitteena on antaa lapselle osin kodin kasvatusta laajempi näkökulma katsomuksiin. Vastuu katsomuskasvatuksesta on varhaiskasvatuksen henkilöstöllä. Seurakunta toimii katsomuskasvatuksessa yhtenä yhteistyökump-panina. Katsomuskasvatuksen lähtökohtana on, että toiminta on mahdollista kaikille – jokaisen lapsen tausta ja katsomus otetaan huomioon eikä eri katsomuksia aseteta eriarvoiseen asemaan. Lähtökohtana on lapsen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Yhteisen tutustumisen kohteena ovat ensisijaisesti lapsiryhmässä läsnä olevat uskonnot ja muut uskonnolliset ja uskonnottomat katsomukset. Katsomuskasvatukseen ei sisälly uskonnon harjoittamista.

Tätä oppimisen aluetta lähestytään mm. eettisen ajattelun, katsomusten ja lähiyhteisön menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden näkökulmista. Monet vuodenkiertoon liittyvät tapahtumat ja juhlat (joulu, pääsiäinen, pyhäinpäivä) ovat osa suomalaista kulttuuria, ja niitä on tärkeä käsitellä lasten kanssa. Niillä on usein kristilliset juuret, ja siten yhteistyö seurakunnan kanssa on luontevaa. Seurakunta voi esimerkik-si lainata kristilliseen traditioon liittyvää materiaalia tai tarjota oppimisympäristöjä, joita päiväkodin henkilöstö voi halutessaan hyödyntää. Yhteistyön muodot sovitaan aina paikallisesti toiveiden ja tarpeiden pohjalta. Yhteistyö mahdollistaa lapsen, ryhmän, perheiden ja yhteisöjen välisen vuoropuhelun, osallisuuden. Kirkkohallituksen ohje Kumppanuuden korit ja Opetushallituksen ohje katsomuskasvatuksen järjestämisestä varhaiskasvatuksessa toimivat hyvinä apuvälineinä vasun mukaisen yhteistyön suunnittelussa ja toteutuksessa.

KUMPPANUUDEN KORIT

Kumppanuuden korit tarjoavat selkeän rakenteen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa tehtävään yhteistyöhön. Korit perustuvat Opetushallituksen ohjeisiin katsomuskasvatuksen ja katsomusaineiden järjestämisestä. Kullakin neljällä korilla (yleissivistävä opetus, perinteiset juhlat, uskonnolliset tilaisuudet ja kasvun ja hyvinvoinnin tuki) on omat periaatteensa ja jokaiseen koriin sisältyy monenlaisia mahdollisuuksia yhteistyöhön. Varhaiskasvatuksen näkökulmasta keskeiset korit ovat kori I yleissivistävä opetus ja kori IV kasvun ja hyvinvoinnin tuki.

LÄHTEET JA LIITTEET

- www.evl.fi/vasukirkossa
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Opetushallitus.
- Helsingin seurakuntien yhteinen varhaiskasvatussuunnitelma 2018. Helsingin seurakuntayhtymä.

KANGASALAN SEURAKUNTA

NOKIAN SEURAKUNTA

PIRKKALAN SEURAKUNTA

TAMPEREEN EV.LUT. SEURAKUNNAT

YLÖJÄRVEN SEURAKUNTA